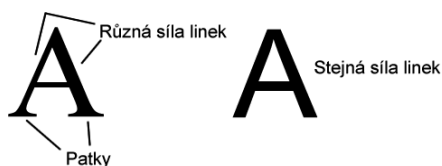

Typografie je nauka o tvorbě dokumentu takovým způsobem, aby se na to dalo koukat. Vzhledem k tomu, že tato nauka vznikala 500 let, vyplatí se nad tím zamyslet. Zčásti také proto, že pokud člověk čte dokument, působí na něj nejen obsah, ale i forma.

Sady (fonty/rodiny) písma: Patkové (antikva) × bezpatkové (grotesk). Platí, že základní text se sází patkovým písmem (patky lépe vedou oko po řádku a text se lépe čte). Bezpatkové písmo se používá např. pro nadpisy (nápisy je dobré odlišit, někdy pouze velikostí, jindy i jiným fontem. V jednom dokumentu by se měly objevit maximálně dva různé fonty.

Řezy (styly) písma: Tučné (bold)
Kurzíva (italic)

V profesionální sazbě se využívají i další řezy písma (viz obrázek vlevo – jedná se o různé řezy rodiny písma Helvetica), my budeme využívat jen to, co nám dovolí Word (obrázek vpravo).

Rodina písma

Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica
Rodina písma Helvetica

Řezy písma

Základní písmo
Kurzíva pravá
Kurzíva nepravá
Polotučné písmo
KAPITÁLKY
Polotučná kurzíva

Velikost písma: Word používá tzv. francouzský (Didotův) typografický měrný bod. 1 bod je roven 0,3759 mm. Nejčastější velikost písma 12 b tak odpovídá asi 4,5 mm.

Ve Wordu lze nastavit i další vlastnosti písma (Formát/Písmo), z nichž některé používat nebudeme (podtržení, ~~přeškrtnutí~~), jiné ano (KAPITÁLKY, horní ^{index}, dolní _{index}).

Typografická pravidla pro písmo: Vyznačování v textu provádíme *kurzívou*, tučně pouze tehdy, chceme li text opravdu **výrazně odlišit**. Nikdy nepoužíváme podtržení, je to **přežitek** z doby psacích strojů, kdy jinak v textu vyznačovat nešlo. V dnešní době se navíc podtržený text plete s odkazy. Nevyznačujeme **jiným druhem písma**, ani různými **kombinacemi**. Jména osobností často píšeme kapitálkami – ALOIS JIRÁSEK.

Typografická pravidla pro odstavce: Odstavec nejlépe zarovnááme do bloku. V našich končinách odstavec začíná odsazením a jednotlivé odstavce na sebe navazují. V angloamerické literatuře odsazení nemají a začátek odstavce se pozná podle oddělení

prázdným řádkem. Pokud v odstavci zarovnaném do bloku píšeme příliš dlouhá slova, jako například hexakvanoželeznatan draselný, hexakvanoželezitan draselný, Ethylendiamintetraoctová kyselina, může šířka mezer mezi slovy vzrůst nad únosnou mez. Pokud zapneme ve Wordu nástroj Dělení slov (Nástroje/Jazyk/Dělení slov), budou se slova na konci řádku v takových případech dělit automaticky. Pokud slovo na konci řádku rozdělíme „natvrdo“ vložením pomlčky, může se při úpravách textu toto slovo přesunout z konce řádku jinam a pomlčka v něm zůstane.

Platí: Dělením by neměla vznikat nežádoucí slov (kni-hovna, sex-ta apod.), děleným slovem by nemělo končit několik řádků po sobě nebo stránka.

Řádek by neměl končit ani jednopísmennou předložkou. Ta má být svázána se slovem, které za ní následuje. To zajistíme tzv. *tvrdou mezerou* (Shift+Ctrl+Mezerník, případně Alt+0160). Totéž se využívá v případě, že za číslem píšeme značku jednotky: 15 kg, 20 km.

Nevypadá dobře, když je na začátku či konci stránky např. jen jeden řádek. Můžeme tomu zabránit pomocí nabídky Formát/Odstavec/Tok textu. Podobně lze pomocí funkce Svázat s následujícím spojit nadpis s odstavcem, který za ním následuje (aby nám nadpis nezůstal na konci stránky a odstavec neutekl na další).

Konec stránky (přechod na další stránku) neprovádíme pomocí klávesy Enter, ale pomocí volby Vložit/Konec/Konec stránky.

Vzorce, rovnice, veličiny: Matematické a fyzikální vzorce sázíme zásadně pomocí editoru rovnic, nikoli takto:

(a*a)+(b*b) Písmena, označující veličiny a proměnné (objem V , proměnná x), se sází
y = ----- kurzivou. Značky jednotek však zásadně normálním písmem! ($V = 7 \text{ cm}^3$,
c*c $S = 40 \text{ cm}^2$). Stejně tak se normálním písmem píše funkce ($\sin x$, $\cos 2\pi$).
Vektory by se v počítačových dokumentech neměly označovat šipkou jako v dokumentech psaných rukou ($\vec{F}$), ale jinak – většinou se používá bezpatkové písmo ($\mathbf{F} = 5 \text{ N}$), nebo písmo psacího stroje ($F = 5 \text{ N}$).

Chemické vzorce vytvořené v editoru rovnic jsou psané kurzivou H_2SO_4 , což je špatně. Můžeme to napravit buď nastavením přímo v Editoru rovnic (Styl/Text), nebo vzorce psát bez editoru pomocí dolního indexu. Šipku označující směr reakce pak můžeme vložit pomocí nabídky Vložit/Symbol.

Drobnosti: Uvozovky mají vypadat takto: „uvozovky“, nikoli takto: "ne-uvozovky". Toto " je znak délkové jednotky palec (např. monitor 19" atd.).

Pomlčka (–) není spojovník (-). Naštěstí většinou Word sám nahrazuje spojovník pomlčkou. **Spojovník** se používá při spojování částí slov (bude-li, anglicko-český) nebo jejich rozdělování na konci řádku. Všude jinde se používá pomlčka (6–18 hodin, –23 °C).

Procento (%) se od čísla odděluje tvrdou mezerou, ale ve významu přídavného jména („procentní“) se píše bez mezery. Tedy 10 % znamená „deset procent“, 10% znamená „desetiprocentní“.

Datum se píše zásadně s mezerami – 1. 3. 2009, rok se má psát pouze čtyřmístně (2009).

Zdroje

ROUBAL, Pavel. *Informatika a výpočetní technika pro střední školy : praktická učebnice*. 1. vyd. Brno : Computer Press, a. s., 2007. 96 s. ISBN 80-251-0599-7.

PECINA, Martin. *Typomil : písmo, typografie a sazba na webu* [online]. 2009 [cit. 2009-03-01]. Dostupný z WWW: <www.typomil.com>.